

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

19 SEPTEMBER 1996

ONTWERP VAN DECREET

houdende goedkeuring van de volgende internationale akten* :

- 1. de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Russische Federatie anderzijds, de Bijlagen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10, de Protocollen 1 en 2 en de Slotakte, ondertekend in Korfoe op 24 juni 1994 ;**
- 2. de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Republiek Moldavië anderzijds, de Bijlagen 1, 2, 3, 4 en 5, het Protocol en de Slotakte, ondertekend in Brussel op 28 november 1994**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Historisch overzicht

In december 1989 sloten de Gemeenschappen en hun lidstaten met de USSR een overeenkomst inzake handel en commerciële en economische samenwerking. De toenmalige Twaalf besloten de banden met de onafhankelijke staten die tengevolge van het uiteenvallen van de voormalige Sovjet-Unie waren ontstaan, aan te halen.

Met het oog op het ontwikkelen van deze nieuwe contractuele betrekkingen werd een originele constructie in het leven geroepen : de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomsten (PSO). Deze constructie houdt het midden tussen de overeenkomst van 1989 en de met de landen van Centraal- en

De Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO) tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, werd op 24 juni 1994 op de bijeenkomst van de Europese Raad te Korfœ ondertekend.

2.2. Inhoud van de overeenkomst

VOORAFGAANDE BEPALINGEN

In de preambule van de overeenkomst onderstrepen de partijen het belang van de gemeenschappelijke waarden en de historische banden die hen met elkaar verbinden. Ze drukken de wens uit deze banden te verstevigen en partnerschap en samenwerking tot stand te brengen.

De partijen verbinden zich ertoe de politieke en economische vrijheden te versterken, de internationale vrede en veiligheid te bevorderen en geschillen op vreedzame wijze op te lossen. De preambule herinnert aan het allesoverheersende belang van de beginselen van de rechtstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, inzonderheid de rechten van de minderheden, de totstandbrenging van een meerpartijensysteem met vrije verkiezingen, en de economische liberalisering met het oog op de totstandbrenging van een markteconomie. Rusland heeft er tijdens de onderhandelingen sterk op aangedrongen om, op basis van de doorgevoerde economische hervormingen door de Europese Unie als "land met een overgangseconomie" beschouwd te worden.

Verder beoogt de PSO het proces van regionale samenwerking tussen de landen van de voormalige USSR aan te moedigen om welvaart en stabiliteit in deze regio te bevorderen. De overeenkomst bevat een gedetailleerde opsomming van de voornaamste doelstellingen van het partnerschap : intensifiëren van de politieke, commerciële, financiële, economische en culturele samenwerking tussen de Europese Unie en Rusland, in de geest van wederzijds voordeel, en steunverlening aan de hervormingen die in het land aan de gang zijn (art. 1).

TITEL I. ALGEMENE BEGINSELEN (artikelen 2 - 5)

De eerbiediging van de democratische beginselen en de mensenrechten wordt beschouwd als een essentieel onderdeel van het partnerschap en de PSO (artikel 2). Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 107 dat bepaalt dat een partij die van mening is dat de andere partij een verplichting krachtens deze overeenkomst niet is nagekomen, "passende maatregelen" kan treffen. Zonder dat dit uitdrukkelijk wordt gezegd, kan hieruit toch worden afgeleid dat deze maatregelen zelfs opschorting van de overeenkomst tot gevolg kunnen hebben. Dit initiatiefrecht is beperkt in de mate dat de partij die het initiatief neemt, behalve in bijzonder dringende gevallen, de Samenwerkingsraad alle ter zake doende informatie dient te verstrekken die nodig is voor een grondig onderzoek van de situatie en om een voor de partijen aanvaardbare oplossing te vinden.

Hoewel de instelling van een vrijhandelszone tussen de Gemeenschap en Rusland in de nabije toekomst onmogelijk werd geacht, bevat de PSO toch perspectieven voor latere onderhandelingen over de totstandbrenging van een vrijhandelszone : er werd overeengekomen dat de partijen in 1998 overleg zullen plegen om na te gaan of de omstandigheden van dien aard zijn dat dergelijke onderhandelingen kunnen worden aangevat.

Oost-Europa gesloten Europese associatieverdragen. Enerzijds was men van oordeel dat, rekening houdend met de noodzaak van verregaande hervormingen in de desbetreffende landen, de overeenkomsten van de "eerste generatie" ontoereikend waren. Anderzijds voldeden deze landen niet aan de politieke en economische voorwaarden die moesten toelaten het sluiten van associatieovereenkomsten in overweging te nemen, vermits deze een vrijhandelszone invoeren en het vooruitzicht op toetreding tot de Europese Unie in zich dragen.

De Raad Algemene Zaken nam in oktober 1992 de richtlijnen aan voor de met de nieuwe onafhankelijke staten (met uitzondering van de Baltische staten) te voeren onderhandelingen over de PSO's. Er werd uitgegaan van een "gemeenschappelijke basis", met dien verstande dat het onderhandelingstempo en de resultaten van de onderhandelingen afhankelijk werden gesteld van externe factoren zoals het verloop van de ontwikkeling van deze landen en hun economische en politieke situatie. Deze zienswijze werd trouwens in maart en oktober 1994 door de Raad bevestigd.

Het ruime toepassingsgebied van de PSO behelst de toekomstige politieke, commerciële, economische en culturele samenwerking tussen de Europese Gemeenschappen enerzijds, en de Russische Federatie en de republiek Moldavië, anderzijds. De PSO is een niet-preferentiële overeenkomst. Ze bevat evenwel een bepaling volgens welke de partijen in 1998 zullen bijeenkomen om na te gaan of de omstandigheden van dien aard zijn dat kan worden begonnen met onderhandelingen over de totstandkoming van een vrijhandelszone. De PSO baant dus de weg voor economische toenadering van Rusland en Moldavië tot een uitgebreide Europese Economische Ruimte.

Uit politiek oogpunt mag er van worden uitgegaan dat de nieuwe partnerschapsbetrekking zal bijdragen tot een grotere stabiliteit en veiligheid in Europa.

De partnerschapsovereenkomsten met resp. Rusland en Moldavië zijn gebaseerd op dezelfde onderhandelingsrichtlijnen, en vertonen zowel wat structuur, als wat inhoud betreft, grote gelijkenissen. De kleine doch essentiële verschillen tussen beide overeenkomsten maken een aparte bespreking ervan evenwel noodzakelijk.

2. De Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst met de Russische Federatie

2.1. Totstandkoming van het verdrag

In oktober 1992 legde de Raad Algemene Zaken een aantal richtlijnen vast die de grondslag vormden voor de onderhandelingen die de Commissie voerde met de ex-Sovjetrepublieken met het oog op het sluiten van partnerschaps- en samenwerkingsakkoorden. Op 5 april en 9 november 1993 besloot de Raad de richtlijnen voor de onderhandelingen met Rusland bij te stellen. De Raad voorzag daarbij in de mogelijkheid om in 1998 de invoering van een vrijhandelszone te overwegen, wijzigde de voorstellen betreffende de antidumping- en vrijwaringsmaatregelen, en nam nieuwe bepalingen op inzake de markttoegang voor de bank- en financiële diensten. Na acht officiële onderhandelingsronden kwam een akkoord uit de bus. Het is een complexe tekst geworden, met een groot aantal bijlagen en zowel gemeenschappelijke als eenzijdige verklaringen, die de reële reikwijdte van sommige bepalingen van de overeenkomst toelichten.

Er werd rekening gehouden met de toekomstige toetreding van Rusland tot de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (GATT) en de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Daarom werd voorzien in een gemeenschappelijk overleg tussen de partijen om, gelet op de veranderde omstandigheden, te onderzoeken welke bepalingen in de overeenkomst moeten worden aangepast.

TITEL II. POLITIEKE DIALOOG (artikelen 6 - 9)

De PSO voorziet in het totstandbrengen van een intensieve politieke dialoog op verschillende niveaus tussen de Europese Unie en Rusland. In beginsel heeft er tweemaal per jaar een bijeenkomst plaats tussen de voorzitters van de Raad en de Commissie en de president van Rusland. Bovendien zullen er jaarlijks vergaderingen op ministerieel (Samenwerkingsraad) en op ambtelijk niveau plaats vinden.

Ook op parlementair niveau wordt een dialoog ingesteld, die gevoerd zal worden in een Parlementair Samenwerkingscomité. De politieke dialoog heeft tot doel de banden te versterken, de standpunten over internationale vraagstukken van wederzijds belang nader tot elkaar te brengen en de samenwerking te bevorderen met betrekking tot aangelegenheden die verband houden met de eerbiediging van de democratische beginselen en van de mensenrechten.

TITEL III. GOEDERENVERKEER (artikelen 10 - 22)

Het hoofdstuk betreffende het goederenverkeer voorziet in de wederzijdse toegang tot de markt op basis van het *meest-begunstigingsbeginsel* (artikel 10). Deze bepaling werd ingelast met het oog op de toekomstige toetreding van Rusland tot de Wereldhandelsorganisatie.

De partijen onthouden zich ervan ingevoerde produkten discriminerend te behandelen door ze te onderwerpen aan interne belastingen of andere interne heffingen die hoger zijn dan die welke op binnenlandse produkten van toepassing zijn. Voorts dienen ingevoerde produkten een behandeling te genieten die ten minste even gunstig is als die welke aan nationale produkten wordt toegekend, ten aanzien van de wetgeving, reglementen en voorschriften met betrekking tot hun verkoop op de binnenlandse markt, aanbidding ten verkoop, aankoop, vervoer, distributie of gebruik (artikel 11).

De vrije doorvoer van goederen is gewaarborgd (artikel 12).

De *kwantitatieve beperkingen* die het handelsverkeer tussen Rusland en de Gemeenschap in beide richtingen belemmerden, wordt, op enkele uitzonderingen na, opgeheven. Een textielakkoord werd reeds gesloten, voor staalprodukten wordt een nieuwe bilaterale regeling uitgewerkt, en de PSO roept een contactgroep kolen en staal in het leven (protocol 1).

Zoals reeds vermeld, stelt de PSO geen vrijhandelszone in tussen de Gemeenschap en Rusland. De partijen hebben zich er alleen toe verbonden geen discriminatoire maatregelen toe te passen op het gebied van het *tarievenbeleid* (artikel 16).

Tot op het tijdstip van de toetreding tot de GATT/WTO, bezit Rusland een grote vrijheid van handelen om zijn douanerechten te verhogen. De partijen zijn evenwel overeengekomen in het Samenwerkingscomité overleg te plegen alvorens tot een verhoging van hun douanerechten over te gaan.

De PSO staat toe dat er passende maatregelen worden genomen, wanneer de ingevoerde hoeveelheden dermate toenemen en de invoer geschiedt onder voorwaarden die ernstige schade toebrengen of dreigen toe te brengen aan de eigen producenten. Deze *vrijwaringsclausule* is analoog doch niet identiek aan die van de GATT. Alvorens vrijwaringsmaatregelen te nemen, zoeken de partijen naar een oplossing in het kader van het Samenwerkingscomité. In dringende omstandigheden, waarin uitstel moeilijk herstelbare schade zou kunnen veroorzaken, mogen, bij uitzondering, onmiddellijk vrijwaringsmaatregelen worden genomen ter bescherming van de binnenlandse markt (artikel 17).

Ook in geval van *dumping*, mogen maatregelen ter bescherming van de nationale markten worden overwogen. Zodra de beslissing tot heffing van voorlopige rechten is genomen, wordt in het Samenwerkingscomité overleg gepleegd. Tijdens het overleg zal naar constructieve oplossingen worden gezocht, rekening houdend met natuurlijke comparatieve voordelen voor zover de producenten daarvan het bewijs kunnen leveren (artikel 18).

De regeling van de *handel in kernmaterialen* vormde het grootste knelpunt bij de onderhandelingen en was er de oorzaak van dat de werkzaamheden met betrekking tot het sluiten van de PSO behoorlijk wat vertraging ondervonden. Er stonden grote belangen op het spel. De Russen onderstreepden het economische belang van de uitvoer van kernmaterialen naar de Gemeenschap. Een meerderheid van de lidstaten ging het erom de rentabiliteit van hun uranium verwerkende installaties te waarborgen. Dit knelpunt was het onderwerp van aanslepende discussies, zowel tussen de Twaalf als tijdens de onderhandelingen met de Russische partij.

Ten slotte werd een compromis bereikt volgens welk de handel in kernmaterialen in principe geregeld wordt door de PSO, behoudens een aantal specifieke bepalingen die zijn vastgelegd in de tussen de Europese Gemeenschap en de USSR gesloten Overeenkomst van 1989 (vrijwaringsclausule, clausule betreffende het prijsbeleid, enz.). Er werd overeengekomen dat dit een tijdelijke oplossing is en dat moet worden gestreefd naar de totstandkoming, uiterlijk tegen 1 januari 1997, van een specifieke overeenkomst inzake de handel in kernmaterialen (artikel 22).

Tijdens de besprekingen aangaande deze kwestie, pleitte België ervoor de handel in kernmaterialen in de PSO op te nemen, rekening houdend met de belang van de afnemers in de Europese Unie. Het compromis dat uiteindelijk tot stand kwam, lijkt evenwichtig en billijk, te meer omdat Rusland in een briefwisseling het voornemen bevestigde om als *solide, betrouwbare en op lange termijn handelende leverancier* te zullen optreden.

TITEL IV. BEPALINGEN INZAKE HET HANDELSVERKEER EN DE INVESTERINGEN

Hoofdstuk 1. Arbeidsvoorwaarden (artikelen 23 - 27)

De PSO voorziet niet in het vrije verkeer van werknemers. De beslissing toegang te verlenen tot de arbeidsmarkt van de Unie behoort bijgevolg nog steeds tot de bevoegdheid van elke lidstaat. De overeenkomst waarborgt evenwel dat de in de Europese Unie of in Rusland wettig tewerkgestelde werknemers niet zullen worden gediscrimineerd wat werkomstandigheden, beloning en ontslag betreft (artikel 23).

De overeenkomst met Rusland vergemakkelijkt, ondanks het bovenvermelde, de mobiliteit van "werknemers met een sleutelpositie" van vennootschappen, onder voorbehoud weliswaar dat het personen betreft die een hoge positie bekleden en slechts tijdelijk overgeplaatst zijn.

Wat de coördinatie van de stelsels van sociale zekerheid betreft, zullen afzonderlijke overeenkomsten worden gesloten. Volgens de bepalingen van deze overeenkomsten, worden de tijdvakken van verzekering, vervuld door een Russisch werknemer in verschillende lidstaten, gevoegd bij de eindberekening van zijn ouderdoms- en overlevingspensioen, de uitkeringen voor arbeidsongevallen, beroepsziekten en invaliditeitspensioen voor wettig tewerkgestelde werknemers en, voor zover dit van toepassing is, voor hun gezinsleden (artikel 24).

Wat de afgifte van visa aan zakenlieden betreft, wordt de toepassing van het Slotdocument van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) van Bonn aanbevolen.

Hoofdstuk 2. Vestiging en werking van vennootschappen (artikelen 28 - 35)

De PSO hecht bijzonder veel belang aan het bevorderen van investeringen. Wat de vestiging van vennootschappen op elkaars grondgebied betreft, kennen de verdragspartijen elkaar geen minder gunstige behandeling toe dan die welke zij aan enig ander derde land toekennen.

Wat de werking betreft, kennen de partijen aan elkaars vennootschappen de nationale behandeling toe. De partijen kunnen bij wijze van uitzondering evenwel afwijken van bovenvermelde beginselen. Het door de Gemeenschap gemaakte voorbehoud heeft in hoofdzaak betrekking op de mijnbouw, de visserij, de aankoop van onroerend goed, audiovisuele diensten en telecommunicatie.

Rusland kan afwijken van het beginsel van nationale behandeling voor o.m. het gebruik van de ondergrond en natuurlijke hulpbronnen, visvangst, de aankoop van onroerend goed en makelarij, telecommunicatiediensten, mediadiensten, en de huur van federale eigendommen.

Artikel 32 regelt de verblijfsvoorwaarden bij indienstneming door de dochtermaatschappijen en de filialen van de vennootschappen, van tijdelijk overgeplaatste werknemers die onderdaan zijn van het land van herkomst van het moederbedrijf.

Met de status-quo-clausule, opgenomen in artikel 34 geven de partijen uiting aan hun voornemen om de voorwaarden voor de vestiging en de werking van hun respectieve vennootschappen niet restrictiever te maken dan op de datum van ondertekening van deze overeenkomst. Met dit gegeven voor ogen onderzoekt de Samenwerkingsraad de nieuwe wetten of maatregelen.

Hoofdstuk 3. Grensoverschrijdend dienstenverkeer (artikelen 36 - 43).

Voor tal van grensoverschrijdende diensten wordt de meestbegunstiging toegekend (zie bijlage 5).

Voor bepaalde dienstverlenende sectoren zoals vervoer, ruimtelanceringen en mobiele communicatie per satelliet gelden bijzondere regels.

Het gewone stelsel betreffende de vestiging en de werking van vennootschappen is niet van toepassing op het vervoer over zee.

Wat het leveren van diensten aan het internationale vervoer over zee betreft, verlenen de partijen elkaar wederzijds en op commerciële basis vrije toegang tot de markt en tot het internationale vervoer. De vaartuigen van elke partij genieten in de havens van de andere partij de nationale behandeling, op voorwaarde dat deze havens toegankelijk zijn voor buitenlandse vaartuigen. (Eén van de gemeenschappelijke verklaringen bepaalt dat Rusland bijkomende inspanningen zal leveren ten einde zijn havens meer open te stellen.)

De samenwerking tussen de partijen op het gebied van ruimtelanceringen is gericht op het waarborgen van een eerlijke en evenwichtige concurrentie. Er worden stappen ondernomen met het oog op het tot stand brengen van onderhandelingen en de tenuitvoerlegging van multilaterale regels betreffende de internationale handel op het gebied van ruimtelancering.

Tijdens de tot het jaar 2000 lopende overgangsperiode worden voorwaarden overeengekomen voor de op ruimtelanceringen betrekking hebbende dienstverlening.

TITEL V. BETALINGS- EN KAPITAALVERKEER (artikel 52)

De bepalingen betreffende het vrije betalingsverkeer hebben tot doel te waarborgen dat het verkeer van goederen en diensten, dat elders in de Overeenkomst wordt geregeld, niet wordt belemmerd door wisselkoersbeperkingen. Met het oog daarop werd overeengekomen dat alle betalingen die betrekking hebben op het verkeer van goederen, diensten of personen in vrij convertibele valuta mogen worden verricht.

Gezien de talrijke investeringsmogelijkheden en -behoeften van Rusland, is de behandeling van directe investeringen van bijzonder belang. Directe investeringen door vennootschappen of particulieren van de Gemeenschap in Rusland alsmede de repatriëring van de opbrengst ervan, zijn vrij. Directe investeringen in het buitenland door Russische onderdanen kunnen door Rusland worden beperkt. Andere vormen van kapitaalverkeer worden in de Overeenkomst niet uitdrukkelijk geliberaliseerd. Vijf jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van de Overeenkomst zal het evenwel niet toegestaan zijn nieuwe beperkte maatregelen te nemen. Deze bepaling is ingegeven door het verlangen een klimaat van stabiliteit te creëren voor de buitenlandse investeerders. Van deze regel mag alleen worden afgeweken wanneer de toestand op de monetaire markten en de wisselmarkten bijzonder precair is en de partijen diensgevolge vrijwaringsmaatregelen kunnen nemen voor een periode van maximum zes maanden (artikel 52,6).

Ten slotte zijn de partijen overeengekomen elkaar wederzijds de meestbegunstigingsbehandeling toe te kennen, wat de lopende betalingen en de kapitalen alsmede de betalingswijzen betreft.

TITEL VI. MEDEDINGING, BESCHERMING VAN INTELLECTUELE, INDUSTRIELE EN COMMERCIELE EIGENDOM, SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN DE WETGEVING (artikelen 53 - 55)

Er werd overeengekomen dat eerlijke concurrentie richtgevend dient te zijn voor de handel tussen de Europese

Unie en Rusland. De partijen hebben op zich genomen, door de toepassing van hun mededingingswetgeving of anderszins, te bewerkstelligen dat beperkingen van de mededinging door ondernemingen of ten gevolge van overheidsmaatregelen ongedaan worden gemaakt of worden opgeheven. Zo zien zij af van het verlenen van steun voor de uitvoer ter begunstiging van bepaalde ondernemingen of van de vervaardiging van produkten welke geen basisprodukten zijn. Voorts zullen met ingang van het derde jaar na de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst, strengere voorschriften worden ingevoerd met betrekking tot andere steunmaatregelen die de mededinging op handelsgebied vervalsen of dreigen te vervalsen.

Gedurende een overgangsperiode van vijf jaar evenwel kan Rusland andere dan voor de uitvoer verleende steunmaatregelen treffen voor ondernemingen die geherstructureerd worden of die ernstige moeilijkheden ondervinden, met name wanneer deze zwaarwegende sociale problemen in Rusland met zich brengen. Rusland mag ook afwijken van het principiële verbod op steun wanneer Russische ondernemingen geheel of een groot deel van hun marktaandeel dreigen te verliezen of wanneer het nieuw opkomende bedrijfstakken betreft (bijlage 9).

Na een overgangsperiode van 3 jaar worden de staatsmonopolies van commerciële aard alsmede de overheidsondernemingen of de ondernemingen die exclusieve rechten genieten, grotendeels onderworpen aan de mededingingsregels.

Toch werd de mogelijkheid opgehouden deze overgangperiodes te verlengen. Binnen het Samenwerkingscomité kan overleg plaatsvinden en kan informatie worden uitgewisseld over mededingsregels.

Bescherming van intellectuele eigendom (artikel 54)

De overeenkomst onderstreept het belang van de bescherming en de toereikende en doeltreffende eerbiediging van de intellectuele, industriële, en commerciële eigendomsrechten en verwijst naar de multilaterale overeenkomsten terzake. De Samenwerkingsraad houdt toezicht op de toepassing van de bepalingen inzake intellectuele eigendom. Voor de vennootschappen en onderdanen van de lidstaten voorziet Rusland geleidelijk en uiterlijk binnen 5 jaar in een mate van bescherming welke overeenstemt met de in de Gemeenschap verleende bescherming van de intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten. Mochten zich binnen de bilaterale handel problemen op het gebied van bedoelde eigendomsrechten voordoen, dan is het mogelijk hierover dringend overleg te plegen.

In een gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 54 wordt een opsomming gegeven van de verschillende gebieden van intellectuele, industriële en commerciële eigendom die beschermd dienen te worden.

Na een overgangsperiode van vijf jaar na het van kracht worden dient Rusland tot de in bijlage 10 vermelde overeenkomsten te zijn toegetreden.

Aanpassing van de wetgevingen (artikel 55)

De aanpassing van de wetgeving van Rusland aan die van de Europese Unie levert een wezenlijke bijdrage tot het versterken van de economische banden. Rusland doet het nodige om ervoor te zorgen dat zijn wetgeving geleidelijk meer in overeenstemming met die van de Unie wordt gebracht, met name op de volgende terreinen: vennootschapsrecht, bankrecht, boekhoudkundige regels voor vennootschappen, vennootschapsbelastingen, bescherming van werknemers op de

arbeidsplaats, financiële diensten, mededingingsregels, overheidsopdrachten, bescherming van de gezondheid en het leven van personen, dieren en planten, milieu, consumentenbescherming, indirecte belastingen, douanewetgeving, technische voorschriften en normen, wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften inzake kernenergie, en vervoer.

TITEL VII. ECONOMISCHE SAMENWERKING (artikelen 56 - 83)

De PSO onderstreept duidelijk het belang van een sterkere economische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en Rusland op een groot aantal terreinen die in artikel 56 worden opgesomd.

De industriële samenwerking beoogt de ontwikkeling van zakelijke banden tussen bedrijven, de verbetering van de bedrijfsvoering op ondernemingsniveau, de privatisering, herstructurering en modernisering van de industrie, de omschakeling van de defensieindustrie, de uitwerking van op de marktmechanismen afgestemde commerciële regels en handelswijzen, en de overdracht van know-how (artikel 57).

Verder beoogt de PSO een intensere samenwerking tussen de verdragspartijen op gebied van onder meer wetenschappen en technologie (artikel 62), onderwijs en opleiding (artikel 63), landbouw (artikel 64), energie (artikel 65), kernenergie (artikel 66), ruimte (artikel 67), bouw (artikel 68), milieu (artikel 69), vervoer (artikel 70), post en telecommunicatie (artikel 71), en toerisme (artikel 75).

TITEL VIII. SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN VOORKOMING VAN ILLEGALE ACTIVITEITEN (artikel 84)

Voorts werken de partijen samen ter voorkoming van illegale activiteiten zoals drughandel, het witwassen van geld, illegale immigratie en illegale afvaltransacties.

TITEL IX. CULTURELE SAMENWERKING (artikel 85)

De partijen verbinden zich ertoe de culturele samenwerking te bevorderen ten einde de banden tussen hun volkeren te versterken en de kennis van hun respectieve talen en culturen aan te moedigen.

Op gebied van culturele samenwerking bevat de Overeenkomst bepalingen omtrent de uitwisseling van informatie en ervaringen inzake het conserveren en beschermen van plaatsen en monumenten (architecturaal erfgoed), culturele uitwisselingen tussen instituten en kunstenaars en de vertaling van literaire werken. De Samenwerkingsraad kan aanbevelingen doen voor de tenuitvoerlegging van deze bepaling.

TITEL X. FINANCIËLE SAMENWERKING (artikelen 86 - 89)

Voor de grote terreinen van samenwerking, vermeld in de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking, geeft de Europese Gemeenschap steun via het TACIS-programma dat tot doel heeft harmonische economische banden tussen de Europese Unie en de nieuwe onafhankelijke staten tot stand te brengen via verschillende vormen van technische bijstand. Zij geeft financiële steun om in deze landen de overgang naar een markteconomie en een democratisch bestuur te begeleiden. Daarnaast werd ook het belang van een nauwe

samenwerking tussen de verschillende steunverlenende instanties onderstreept.

TITEL XI. INSTITUTIONELE, ALGEMENE EN SLOTBEPALINGEN (artikelen 90 - 106)

Het hoofdstuk inzake institutionele bepalingen handelt over de oprichting van een Samenwerkingsraad die minstens eens per jaar op ministerieel niveau bijeenkomt, of vaker wanneer de omstandigheden zulks vereisen. De Raad ziet toe op de toepassing van de PSO en kan ook aanbevelingen inzake samenwerking doen. De Raad wordt bijgestaan door een Samenwerkingscomité dat bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten en de Europese Commissie, enerzijds, en vertegenwoordigers van de Russische regering, anderzijds. In beginsel zullen dit hogere ambtenaren zijn (artikelen 90 - 94).

De Samenwerkingsraad mag alle of een deel van zijn bevoegdheden delegeren aan het Samenwerkingscomité. Hij mag ook speciale comités oprichten die hem bij de uitvoering van zijn taken bijstaan.

Er wordt ook een Parlementair Samenwerkingscomité opgericht dat bestaat uit leden van het Europees Parlement en uit leden van het federale parlement van de Russische Federatie. Het Parlementair Comité wordt ingelicht over de aanbevelingen van de Samenwerkingsraad en kan hem eveneens aanbevelingen doen (artikelen 95 - 97).

De vergaderingen van deze lichamen worden beurtelings voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Europese Unie en een vertegenwoordiger van Rusland.

Regeling van geschillen (artikel 101)

Er wordt een bijzondere regeling getroffen voor de beslechting van geschillen die zich kunnen voordoen bij de toepassing of uitlegging van deze Overeenkomst: de Raad beïjvert zich om het geschil bij aanbeveling te beslechten. Mocht hij daarin niet slagen, dan benoemen de partijen bemiddelaars die met meerderheid van stemmen aanbevelingen kunnen nemen die niet bindend zijn voor de partijen.

Duur van de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking (artikel 106)

De Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking wordt gesloten voor een aanvankelijke periode van tien jaar. Zij wordt automatisch telkens met een jaar verlengd tenzij één der partijen ze ten minste voor het verstrijken schriftelijk opzegt.

Inwerkingtreding van de PSO. Interim-overeenkomst

De PSO bestrijkt ook gebieden die niet alleen onder de bevoegdheid van de Europese Unie vallen. Ze dient dan ook door het Europees Parlement te worden goedgekeurd en door de nationale parlementen (of andere bevoegde instanties) van de lidstaten en het federale parlement van Rusland te worden geratificeerd.

Op 1 februari 1996 trad, in afwachting van de ratificatie van de PSO, een Interimakkoord tussen de Europese Unie en Rusland in werking. Het Interimakkoord zorgt ervoor dat de belangrijkste handelsbepalingen van het partnerschapakkoord, die tot de exclusieve bevoegdheid van de Europese Gemeenschap behoren, reeds uitwerking hebben.

De Interim-overeenkomst - die niet bekrachtigd dient te worden - is van toepassing tot wanneer de PSO in werking treedt, t.t.z. de eerste dag van de tweede maand volgend op

de dag waarop de partijen elkaar kennisgeving doen van de voltooiing van de respectieve goedkeuringsprocedures.

3. De Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst met de republiek Moldavië

3.1. Totstandkoming van de overeenkomst

Net zoals bij de andere voormalige republieken van de Sovjetunie werd bij de besprekingen tussen de Europese Gemeenschap en Moldavië uitgegaan van de onderhandelingsrichtlijnen die in oktober 1992 door de Raad Algemene Zaken vastgelegd werden.

De oorspronkelijke onderhandelingsrichtlijnen werden door de Raad van 18 juli 1994 aangevuld en gewijzigd. Deze wijzigingen houden rekening met de mogelijkheid om de oprichting van een vrijhandelszone in 1998 te overwegen. Bovendien voorzien ze in een mogelijk overleg indien de Europese Gemeenschap beslist anti-dumpingmaatregelen te nemen, en wordt Moldavië de mogelijkheid geboden kwantitatieve beperkingen in te voeren ter bescherming van de jonge industriële sectoren en van industriële sectoren die aan een herstructurering toe zijn.

De onderhandelingen verliepen zonder noemenswaardige moeilijkheden en werden in twee ronden afgesloten. De tekst van de overeenkomst bestaat uit 106 artikelen, waarvan de draagwijdte in 5 bijlagen en 1 protocol wordt toegelicht.

De Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO) tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Moldavië anderzijds, werd uiteindelijk op 28 november 1994 in de marge van een Raad Algemene Zaken in Brussel ondertekend.

De overeenkomst die voor een periode van 10 jaar werd aangegaan, komt in de plaats van de overeenkomst inzake handel en commerciële en economische samenwerking die op 18 december 1989 tussen de Europese Gemeenschappen en de USSR gesloten werd (en op 1 april 1990 in werking trad). Conform de regels betreffende de staatsopvolging, bleef deze overeenkomst van kracht tot op het tijdstip dat door de opvolgerstaten van de voormalige Sovjet-Unie nieuwe bilaterale overeenkomsten werden gesloten.

Met het oog op een zo snel mogelijke tenuitvoerlegging van de (tot de exclusief communautaire bevoegdheden behorende) commerciële bepalingen van de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst, werd door de Europese Gemeenschappen en door de Republiek Moldavië in de marge van de Raad Algemene Zaken van 2 oktober 1995 een Interimovereenkomst ondertekend.

3.2. Inhoud van de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en Moldavië

VOORAFGAANDE BEPALINGEN

In de preambule leggen de partijen vooreerst de nadruk op de tussen hen bestaande banden en op de gemeenschappelijke waarden. De partijen drukken de wens uit deze banden te verstevigen door middel van partnerschap en samenwerking die verder gaan dan de betrekkingen die door de ondertekening van de overeenkomst inzake economische en commerciële samenwerking door de Europese Gemeenschappen en de USSR op 18 december 1989 werden tot stand gebracht.

De preambule besteedt vooral aandacht aan twee punten, die als het ware de grondslag vormen van het partnerschap, met name het steunen van inspanningen die Moldavië doet met het oog op het instellen van een democratie en de overgang van een geleide naar een markteconomie enerzijds, en het ontwikkelen van het handelsverkeer en de investeringen tussen de partijen met het oog op een duurzame economische ontwikkeling, anderzijds.

Met de bovenvermelde doelstellingen voor ogen moet een gunstig klimaat worden geschapen en verbinden de partijen zich ertoe de economische en politieke vrijheden te verstevigen, de internationale vrede en veiligheid te bevorderen en een vreedzame regeling van geschillen, overeenkomstig de beginselen van de Verenigde Naties en de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE), na te streven.

In het licht van deze gegevens wordt erkend dat de ondersteuning van de onafhankelijkheid, de soevereiniteit en de territoriale onschendbaarheid van de Republiek Moldavië de handhaving van de vrede en de veiligheid op het hele Europese continent ten goede komt.

De preambule wijst op het allesoverheersende belang van het instellen van een rechtstaat die de mensenrechten eerbiedigt en van het invoeren van vrije en democratische verkiezingen.

De Overeenkomst heeft eveneens tot doel - en dit belangt vooral de EU aan - de regionale samenwerking in de gebieden waarop ze van toepassing is, te bevorderen. De uitbreiding van de samenwerking met de landen van Midden- en Oost-Europa, alsmede met de landen die ontstaan zijn uit de voormalige Sovjet-Unie, wordt beschouwd als een garantie voor stabiliteit en welvaart.

Artikel 1 geeft een samenvatting van de voornaamste doelstellingen van de Overeenkomst, die hierna uitgebreid besproken worden.

TITEL I. ALGEMENE BEGINSELEN (artikelen 2 - 5)

De eerbiediging van de democratische beginselen, de mensenrechten en de beginselen van de markteconomie wordt beschouwd als een wezenlijk onderdeel van het partnerschap en de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (artikel 2). Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 99 dat stelt dat een partij, die van mening is dat de andere partij zijn uit de PSO voortvloeiende verplichtingen niet is nagekomen, passende maatregelen kan treffen. Zonder dat dit uitdrukkelijk in artikel 99 wordt vermeld, mag logischerwijze worden aangenomen dat bedoelde passende maatregelen tot een opschorting van de Overeenkomst kunnen leiden, voor zover dat nodig mocht blijken.

De mogelijkheid hiervan gebruik te maken is evenwel beperkt. Behalve in bijzonder dringende gevallen, is de partij die passende maatregelen overweegt, verplicht de Samenwerkingsraad alle nuttige en noodzakelijke gegevens te verstrekken, aan de hand waarvan de situatie grondig kan worden onderzocht, en een voor de partijen aanvaardbare oplossing kan worden genomen.

Artikel 3 benadrukt de ontwikkeling en bevordering van de samenwerking en het goede nabuurschap tussen de nieuwe onafhankelijke staten die ontstaan zijn uit de voormalige Sovjet-Unie.

Hoewel de instelling van een vrijhandelszone in de nabije toekomst onmogelijk werd geacht, houdt artikel 4 toch rekening met de mogelijkheid dat de onderhandelingen hieromtrent op een later tijdstip worden aangevat. Ook wordt overwogen de bij de PSO opgerichte Samenwerkingsraad de bevoegdheid te verlenen terzake aanbevelingen te formuleren, zodra de Republiek Moldavië ver genoeg gevorderd is met het economisch hervormingsproces. Er werd overeengekomen dat de partijen in 1998 overleg zullen plegen om na te gaan of de economische voorwaarden zijn vervuld, ten einde de onderhandelingen te kunnen aanvangen. Deze bepaling is dezelfde als die van de tussen de EU en Rusland en tussen de EU en Oekraïne gesloten PSO.

Ook werd rekening gehouden met de toekomstige toetreding van de Republiek Moldavië tot de GATT. Artikel 5 bepaalt in dit verband dat, drie jaar na de inwerkingtreding van de PSO, dan wel op het tijdstip van de toetreding voor zover deze voor het verstrijken van de termijn van drie jaar plaats vindt, de partijen in gemeenschappelijk overleg zullen onderzoeken welke aanpassingen in de Overeenkomst moeten worden aangebracht, rekening houdend met de veranderde omstandigheden.

TITEL II. POLITIEKE DIALOOG (artikelen 6 - 9)

De PSO brengt op meerdere niveaus een intensieve politieke dialoog op gang tussen de EU en de Republiek Moldavië. Naast de ontmoetingen tussen de voorzitters (van de Raad en de Commissie) en de president van Moldavië, wordt in het kader van de Samenwerkingsraad een jaarlijkse ontmoeting op ministerieel niveau in het vooruitzicht gesteld.

Daarnaast zullen er op geregelde tijdstippen vergaderingen met hoge ambtenaren plaatsvinden. Op parlementair niveau, wordt de politieke dialoog in het kader van het Parlementair Samenwerkingscomité gevoerd.

De politieke dialoog heeft ten doel de banden tussen Moldavië en de gemeenschap van democratische naties nauwer aan te halen, de standpunten ten aanzien van internationale vraagstukken van wederzijds belang beter op elkaar af te stemmen, alsmede de samenwerking terzake van aangelegenheden betreffende de versterking van de stabiliteit en de veiligheid in Europa en met betrekking tot de democratische beginselen en de mensenrechten, te bevorderen.

TITEL III. GOEDERENVERKEER (artikelen 10 - 22)

Het hoofdstuk betreffende het goederenverkeer voorziet in de wederzijdse toegang tot de markt op basis van het *meestbegunstigingsbeginsel* (art. 10). Deze regeling wordt in ruime mate toegepast op alle gebieden die verband houden met het goederenverkeer en omvat de regelgeving inzake belastingen en douane, de wijzen van betaling, en de wetgeving inzake het handelsverkeer. De bepaling betreffende het meestbegunstigingsbeginsel werd ingelast met het oog op de toekomstige toetreding van Moldavië tot de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (GATT). Toch is er een overgangsperiode vastgelegd die uiterlijk op 31 december 1998 verstrijkt en tijdens welke Moldavië de behandeling van meest begunstigde natie reeds aan de andere onafhankelijke Staten die ontstaan zijn uit de voormalige Sovjet-Unie, kan toekennen. De hieruit voortvloeiende voordelen worden opgesomd in bijlage I.

De vrije doorvoer van goederen is een essentiële voorwaarde om de doelstellingen van de Overeenkomst te bereiken

(artikel 11). Daarom werd voorzien in de vrijstelling van invoerrechten en -heffingen voor tijdelijk ingevoerde goederen (artikel 12).

Elke partij onthoudt zich ervan de uit het grondgebied van een andere partij herkomstige produkten rechtstreeks of onrechtstreeks te onderwerpen aan enige interne belasting die hoger is dan die welke van toepassing is op soortgelijke binnenlandse produkten (artikel 14).

Artikel 15 verklaart een aantal bepalingen van de GATT onmiddellijk van toepassing op de partijen.

De artikelen 13, 17, 20, 21 en bijlage II van de PSO regelen het vraagstuk van de *kwantitatieve beperkingen*: wanneer de invoer van een bepaald produkt dermate toeneemt dat ze ernstige schade toebrengt aan de eigen producenten van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende produkten, mag de importerende verdragspartij tot beperkende maatregelen overgaan, nadat hierover overleg gepleegd werd in het kader van het Samenwerkingscomité (artikel 17).

De handel in textielprodukten wordt geregeld bij een afzonderlijke overeenkomst (artikel 20). Ook wordt er een contactgroep voor kolen- en staalkwesties opgericht (artikel 21).

Bijlage II bevat de voorwaarden waaronder het Moldavië toegestaan is uitzonderingsmaatregelen in de vorm van kwantitatieve beperkingen op niet-discriminatoire grondslag te treffen. Deze maatregelen mogen alleen worden genomen ter bescherming van jonge industrieën en van de industrieën die worden geherstructureerd of die met ernstige sociale problemen te kampen hebben.

In geval van dumping of subsidiëring, is het elk van de partijen toegestaan maatregelen ter bescherming van hun eigen markt, dan wel compenserende maatregelen te nemen, overeenkomstig de binnen de GATT vastgelegde regelingen. Zodra deze maatregelen zijn vastgelegd, wordt in het kader van het Samenwerkingscomité overleg gepleegd teneinde een constructieve oplossing te vinden voor het probleem (artikel 18).

Wat de handel in kernmaterialen betreft, verwijst artikel 22 naar het EURATOM-verdrag. Deze handel kan, zo nodig, bij een bijzondere overeenkomst worden geregeld.

TITEL IV. HET HANDELSVERKEER EN DE INVESTERINGEN

Hoofdstuk 1. Arbeidsvoorwaarden (artikelen 23 - 28)

De PSO voorziet niet in het vrije verkeer van werknemers. De beslissing toegang te verlenen tot de arbeidsmarkt van de Europese Unie behoort nog steeds tot de bevoegdheid van elke lidstaat. Toch bepaalt de Overeenkomst dat werknemers die in een lidstaat of in Moldavië wettig zijn tewerkgesteld niet gediscrimineerd mogen worden, wat werkomstandigheden, beloning en ontslag betreft (artikel 23).

De coördinatie van de sociale zekerheidsstelsels zal op een later tijdstip bij afzonderlijke overeenkomsten worden geregeld. Volgens het bepaalde in deze overeenkomsten, worden de door een werknemer van Moldavische nationaliteit in de onderscheiden lidstaten vervulde tijdvakken van verzekering samengevoegd voor de berekening van de ouderdoms-, overlevings-, en invaliditeitspensioenen en voor de ziektekostenverzekering van deze werknemers (artikel 24).

Volgens artikel 26 zal door de Samenwerkingsraad worden nagegaan welke stappen kunnen worden ondernomen om de illegale immigratie tegen te gaan. Ook zal de Samenwerkingsraad onderzoeken of de werkomstandigheden voor zakenlieden, met name wat de afgifte van visa betreft, kunnen worden verbeterd door toepassing van het slotdocument van de CVSE-Conferentie van Bonn.

Hoofdstuk 2. Vestiging en activiteiten van vennootschappen (artikelen 29 - 35)

De PSO hecht bijzonder veel belang aan het bevorderen van investeringen. In dit verband kennen de Europese Unie en haar lidstaten, wat de vestiging van Moldavische vennootschappen op hun grondgebied betreft, de *meestbegunstigingsbehandeling* toe. De Republiek Moldavië van haar kant verbindt zich ertoe de meest voordelige behandeling (tussen de behandeling van haar eigen vennootschappen en de behandeling ten aanzien van vennootschappen uit een derde land in) toe te kennen.

Wat de uitoefening van activiteiten betreft, wordt aan de dochtermaatschappijen en Moldavische vennootschappen op het grondgebied van de Europese Unie de nationale behandeling toegekend van de lidstaat waar ze gevestigd zijn, terwijl de filialen de meestbegunstigingsbehandeling genieten.

Dochtermaatschappijen en filialen van EG-vennootschappen die in de Republiek Moldavië gevestigd zijn, genieten de meest voordelige behandeling.

De partijen kunnen bij wijze van uitzondering evenwel afwijken van de voornoemde beginselen betreffende de activiteiten van de vennootschappen. De gevallen waarin de Europese Unie hiervan kan afwijken, worden opgesomd in Bijlage IV. Ze hebben betrekking op de ontginning van ertsen, de visserijgronden, de aankoop van onroerend goed, communicatiediensten, gespecialiseerde diensten en persagentschappen. De gevallen waarin de Republiek Moldavië hiervan kan afwijken, worden nader toegelicht in bijlage V (het gaat hierbij voornamelijk om het bankwezen en de economische activiteiten die geprivatiseerd worden).

Artikel 30 bepaalt dat het vervoer door de lucht, over binnenwateren en over zee (laatstgenoemd vervoer onder bepaalde voorwaarden) van het toepassingsgebied van artikel 29 is uitgesloten. Artikel 30 moet worden gelezen in samenhang met artikel 101, dat verwijst naar de bilaterale overeenkomsten die tussen de Republiek Moldavië en sommige lidstaten werden gesloten. De PSO laat deze overeenkomsten onverlet voor zover de rechten waarin ze voorzien, voordeliger zijn dan de door de PSO toegekende rechten en voor zover deze overeenkomsten niet van toepassing zijn op communautaire aangelegenheden.

Artikel 34 regelt de verblijfsvoorwaarden van tijdelijk overgeplaatste werknemers die onderdaan zijn van het land van herkomst van het moederbedrijf die in dienst genomen worden door de dochtermaatschappijen en de filialen van de vennootschappen van de partijen. De machtiging tot indienstneming van werknemers is beperkt tot het binnen de onderneming overgeplaatste "basispersoneel", met name hoge kaderleden en hooggeschoolde werknemers, en tot de duur van de tewerkstelling.

Artikel 35 verleent de Republiek Moldavië de toelating om op haar grondgebied een wetgeving in het leven te roepen die de voorwaarden voor de vestiging en de activiteiten van filialen of dochtermaatschappijen uit de Europese Unie restric-

tiever kan maken dan het bepaalde in de PSO. Alvorens deze wetgeving kan worden aangenomen, moet hierover overleg worden gepleegd met de Gemeenschap.

Hoofdstuk 3. Grensoverschrijdend dienstenverkeer (artikelen 36 - 46)

De artikelen 36 tot en met 46 scheppen het kader voor een geleidelijke liberalisering van de grensoverschrijdende verlening van diensten tussen de partijen. Het *internationaal maritiem vervoer* is het voorwerp van een afzonderlijke regeling: elke partij kent onder meer aan de schepen die door maatschappijen van de andere partij worden geëxploiteerd, de nationale behandeling toe wat de toegang tot de voor het internationale handelsverkeer bestemde havens, het gebruik van de infrastructuur en de maritieme hulpdiensten betreft, alsmede met betrekking tot de rechten en heffingen, de douanefaciliteiten en de faciliteiten voor het laden en lossen.

Artikel 46 omschrijft de algemene beginselen betreffende het verblijf van onderdanen van één der partijen op het grondgebied van de andere partij, in samenhang met de door hen uitgeoefende economische en commerciële activiteiten.

TITEL V. BETALINGS- EN KAPITAALVERKEER (artikel 47)

De bepalingen betreffende het vrije betalingsverkeer hebben tot doel te waarborgen dat het door de PSO gereglementeerde goederen- en dienstenverkeer niet door deviezenbeperkingen wordt belemmerd. Daarom werd overeengekomen dat alle betalingen die betrekking hebben op het verkeer van goederen, diensten of personen in vrij omwisselbare munt worden verricht.

Het staat de Republiek Moldavië vrij, in uitzonderlijke omstandigheden en in afwachting van een volledige convertibiliteit van de Moldavische munteenheid, deviezenbeperkingen in te voeren voor het verlenen of het opnemen van financieel krediet op korte en middellange termijn.

Ook mag één van de partijen, voor een periode van maximum 6 maand, deviezenbeperkingen invoeren wanneer het vrije kapitaalverkeer de toepassing van haar eigen monetair beleid aanzienlijk bemoeilijkt of dreigt te bemoeilijken.

TITEL VI. MEDEDINGING, BESCHERMING VAN INTELLECTUELE, INDUSTRIËLE EN COMMERCIELE EIGENDOM, SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN DE WETGEVING (artikelen 48 - 50)

Artikel 48 omschrijft de grondbeginselen op grond waarvan er geleidelijk een klimaat van loyale mededinging en niet-discriminatoire behandeling tussen de partijen kan worden geschapen.

De Republiek Moldavië verbindt zich ertoe binnen een tijdvak van 5 jaar op de datum van inwerkingtreding van de PSO, haar wetgeving inzake de bescherming van *intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten* af te stemmen op die van de Europese Unie. Daarenboven verbindt de Republiek Moldavië zich, na het verstrijken van voorgenoemd tijdvak van 5 jaar, toe te treden tot de in Bijlage III opgesomde internationale overeenkomsten inzake deze aangelegenheden.

Het *aanpassen van de wetgeving* van de Republiek Moldavië en die van de Europese Unie, zal in belangrijke mate bijdragen tot de versteviging van de economische banden. De Republiek Moldavië zal al het nodige doen om ervoor te zorgen dat haar wetgeving geleidelijk in overeenstemming wordt gebracht met die van de Unie.

De hiertoe noodzakelijke inspanningen behelzen voornamelijk douanewetgeving, vennootschapsrecht, bankrecht, boekhoudkundige regels voor vennootschappen en vennootschapsbelasting, intellectuele eigendom, bescherming van werknemers, financiële diensten, mededingingsregels, overheidsopdrachten, bescherming van de gezondheid en het leven van personen, dieren en planten, milieu, consumentenbescherming, indirecte belastingen, technische voorschriften en normen, wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften inzake kernenergie en vervoer.

TITEL VII. ECONOMISCHE SAMENWERKING (artikelen 51 - 76)

De PSO legt de nadruk op het belang van de totstandbrenging en de versteviging van de economische samenwerking tussen de Europese Unie en de Republiek Moldavië, die erop gericht is het economische hervormings- en herstelproces alsmede de duurzame ontwikkeling in Moldavië te bevorderen.

Artikel 51 geeft een opsomming van velerlei gebieden waarop samenwerking mogelijk is.

De *industriële samenwerking* heeft tot doel de commerciële banden tussen de partijen aan te halen, de overdracht van technologie en know-how te stimuleren, de Europese Unie in de mogelijkheid te stellen deel te nemen aan de technische verbetering van de Moldavische industrie, de modernisering van de bedrijfsvoering, de uitwerking van handelspraktijken die aan de marktomstandigheden zijn aangepast, de milieubescherming en de omschakeling van het militair-industrieel complex. Deze samenwerking laat de mededingingsvoorschriften van de Gemeenschap onverlet (artikel 52).

De lidstaten en de Republiek Moldavië kunnen overeenkomsten sluiten ter bevordering van de *investeringen* alsmede ter voorkoming van dubbele belasting. Ook voorziet artikel 53 in de uitwisseling van informatie met betrekkingen tot de respectieve investeringsmogelijkheden.

De partijen komen overeen samen te werken ter bevordering van de vrije mededinging bij de gunning van *overheidsopdrachten* voor het leveren van goederen en diensten (artikel 54).

Eén van de gebieden van samenwerking heeft tot doel de Republiek Moldavië toe te laten nader aan te sluiten bij de internationale richtlijnen en criteria betreffende de beoordeling van normen en overeenstemming en de wederzijdse erkenning terzake te vergemakkelijken (artikel 55).

De partijen verbinden zich ertoe het milieubedrijf te bestrijden, met inachtneming van het Europees Energiehandvest en de Verklaring van de Conferentie van Luzern van 1993.

De Europese Unie zal op verzoek van de Moldavische autoriteiten technische bijstand verstrekken, teneinde het Moldavisch monetaire en wisselkoersbeleid nader in overeenstemming te brengen met het Europees muntstelsel (artikel 65).

Er zal eveneens worden samengewerkt op het gebied van de bestrijding van het witwassen van inkomsten uit criminele

activiteiten (artikel 66). In samenhang met dit artikel, dient te worden verwezen naar artikel 76 dat de samenwerking op het gebied van de bestrijding van verdovende middelen regelt.

De partijen werken eveneens samen om de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers te verbeteren (artikel 68).

Op het gebied van *douanezaken* voorziet artikel 73 in een nauwe samenwerking, die een eerlijk handelsverkeer bevordert.

TITEL VIII. CULTURELE SAMENWERKING (artikel 77)

De partijen gaan de verbintenis aan de culturele samenwerking te bevorderen en verwijzen in dit verband naar de samenwerkingsprogramma's van de Europese Unie.

TITEL IX. FINANCIËLE SAMENWERKING (artikelen 78 - 81)

Om de doelstellingen van de Overeenkomst ten uitvoer te kunnen brengen, wordt aan de Republiek Moldavië tijdelijk financiële bijstand verstrekt in de vorm van schenkingen als vastgelegd in de TACIS-programma's.

Om zeker te stellen dat de beschikbare middelen optimaal worden aangewend, zien de partijen erop toe dat er een nauwe samenwerking is met alle instanties die aan de hervormingsprogramma's in Moldavië bijdragen (EBWO, EIB, IMF, IBRD, UNDP).

TITEL X. INSTITUTIONELE, ALGEMENE EN SLOT-BEPALINGEN (artikelen 82 - 112)

Het hoofdstuk dat gewijd is aan de institutionele bepalingen voorziet in de oprichting van een Samenwerkingsraad die ten minste één maal per jaar op ministerieel niveau bijeenkomt. De Samenwerkingsraad heeft als taak toe te zien op de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst en kan eveneens aanbevelingen formuleren met betrekking tot de samenwerking. Bij het uitvoeren van zijn opdracht, wordt de Samenwerkingsraad bijgestaan door een Samenwerkingscomité, samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten en de Europese Commissie enerzijds, en vertegenwoordigers van de Moldavische regering, anderzijds. Dit gebeurt meestal op het niveau van de hogere ambtenaren.

De Samenwerkingsraad kan zijn bevoegdheden geheel of ten dele aan het Samenwerkingscomité delegeren. Hij mag zelf speciale comités of organen oprichten om hem bij het vervullen van zijn taak bij te staan (artikelen 82 - 86).

Er wordt eveneens een Parlementair Samenwerkingscomité opgericht, bestaande uit leden van het Europees Parlement en van het Moldavische Parlement. Dit Comité, dat met zelf bepaalde tussenpozen bijeenkomt, wordt in kennis gesteld van de aanbevelingen van en de besprekingen binnen de Samenwerkingsraad aan wie het zelf ook aanbevelingen kan doen (artikelen 87 - 89).

Het voorzitterschap van de bijeenkomsten van deze organen wordt bij toerbeurt waargenomen door een vertegenwoordiger van de Europese Unie en een vertegenwoordiger van de Republiek Moldavië.

De regeling van geschillen (artikelen 93 - 94)

Er is voorzien in een speciaal mechanisme ter regeling van geschillen die verband houden met de toepassing of de uitlegging van de Overeenkomst: de Samenwerkingsraad zal al het mogelijke doen om het geschil bij aanbeveling te beslechten.

Indien het geschil niet kan worden geregeld, wijzen de partijen bemiddelaars aan. Deze kunnen met meerderheid van stemmen aanbevelingen nemen die niet bindend zijn voor de partijen.

Duur van de overeenkomst (artikel 98)

De Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten voor een eerste periode van tien jaar. Ze wordt automatisch telkens met een jaar verlengd tenzij ze door één van de partijen ten minste zes maanden voor het verstrijken ervan schriftelijk wordt opgezegd.

Inwerkingtreding - Interimovereenkomst (artikelen 105 - 106)

De PSO bestrijkt ook aangelegenheden die niet exclusief tot de bevoegdheid van de Europese Unie behoren. In dat geval moet ze niet alleen de goedkeuring hebben van het Europees Parlement maar eveneens door de nationale parlementen (of andere bevoegde instanties) van de lidstaten en het Moldavische Parlement worden bekrachtigd.

De PSO treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand volgend op de datum waarop de partijen elkaar ervan in kennis stellen dat aan hun respectieve goedkeuringsprocedure is voldaan.

Om de commerciële bepalingen van de PSO, die een exclusief communautaire bevoegdheid zijn, onverwijld te kunnen uitvoeren, werd door de Commissie onderhandeld over een Interimovereenkomst die voornamelijk op deze bepalingen betrekking heeft. Deze werd in de marge van de Raad Algemene Zaken van 2 oktober 1995 ondertekend.

De Interimovereenkomst - die niet worden bekrachtigd - is van toepassing tot op het tijdstip van de inwerkingtreding van de PSO.

4. De goedkeuringsprocedure

De Werkgroep Gemengde Verdragen, opgericht door de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid om over het al dan niet gemengd karakter van een verdrag te delibereren, was nog niet opgericht toen een beslissing moest genomen worden over de ondertekening van dit verdrag door België. De overeenkomsten hebben evenwel ontegensprekelijk een zogenaamd *dubbel gemengd* karakter.

1) Gemengd op Europees niveau. De verdragen behandelen een groot aantal materies waarvoor geen bevoegdheids-overdracht van de lidstaten naar de Europese Gemeenschap bestaat, en die bijgevolg geen exclusieve EG-aangelegenheid zijn (cf. de artikelen 6 tot en met 9 betreffende een politieke dialoog tussen de verdragspartijen). België heeft als lidstaat van de Europese Gemeenschap deze overeenkomsten overigens mee ondertekend.

2) Ook op intern Belgisch vlak hebben deze partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomsten een gemengd karakter (zie voor de gewesten en de gemeenschappen, respectievelijk

titel VII (leefmilieu, energie) en titel VIII (culturele samenwerking)).

Krachtens artikel 167, §3 van de grondwet hebben gemeengede verdragen eerst gevolg nadat zij de instemming van de bevoegde parlementen gekregen hebben. Met het oog op deze instemming wordt een ontwerp van decreet voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

In het advies dd. 05.07.1996 vraagt de Raad van State zich, omwille van de bepalingen van artikel 11, lid 1 (Russische federatie) respectievelijk 14, lid 1 (Moldavië) af of de ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest negatief kunnen worden beïnvloed.

In de eerste plaats dient erop gewezen dat deze bepalingen integraal deel uitmaken van de externe handelspolitiek van de EG, welke krachtens artikelen 110 - 115 EG-Verdrag tot de exclusieve bevoegdheid van de EG behoort.

De Vlaamse Gemeenschap noch het Vlaamse Gewest (net zo min overigens als de federale overheid) halen enige ontvangst uit het opleggen van douanetarieven, aangezien de instelling daarvan niet tot hun bevoegdheden behoort, en de opbrengst daarvan een van de autonome financieringsbronnen vormt van de EU, niet van de lidstaten.

Voormelde bepalingen kunnen dus geen enkele weerslag hebben op de ontvangsten van de Gemeenschappen en de Gewesten.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,*

Luc VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

Luc VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

Theo KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën,
Begroting en Gezondheidsbeleid,*

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

Leo PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

Eddy BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

*De Vlaamse minister van Economie, KMO,
Landbouw en Media,*

Eric VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke-Kansenbeleid,*

Anne VAN ASBROECK

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

1. de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Russische Federatie anderzijds, met de bijlagen 1 tot 10, met de protocollen 1 en 2 en met de slotakte, ondertekend in Korfoe op 24 juni 1994 ;
2. de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de republiek Moldavië anderzijds, met de bijlagen 1 tot 5, met 1 protocol en met de slotakte, ondertekend in Brussel op 28 november 1994

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

De volgende internationale akten zullen volkomen uitwerking hebben wat de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest betreft.

1. de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Russische Federatie anderzijds, met de bijlagen 1 tot 10, met de protocollen 1 en 2 en met de slotakte, ondertekend in Korfoe op 24 juni 1994 ;
2. de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de republiek Moldavië anderzijds, met de bijlagen 1 tot 5, met 1 protocol en met de slotakte, ondertekend in Brussel op 28 november 1994.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,*

Luc VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

Luc VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

Theo KELCHTERMANS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid,

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

Leo PEETERS

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening,

Eddy BALDEWIJNS

De Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

De Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media,

Eric VAN ROMPUY

Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid,

Anne VAN ASBROECK

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

De volgende internationale akten zullen volkomen uitwerking hebben wat de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest betreft :

1. de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Russische Federatie anderzijds, de Bijlagen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10, de Protocollen 1 en 2 en de Slotakte, ondertekend in Korfoe op 24 juni 1994 ;

2. de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de Republiek Moldavië anderzijds, de Bijlagen 1, 2, 3, 4 en 5, het Protocol en de Slotakte, ondertekend in Brussel op 28 november 1994.

Brussel, 30 mei 1996.

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,

Luc VAN DEN BRANDE

De minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

Luc VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

Theo KELCHTERMANS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid,

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting,

Leo PEETERS

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening,

Eddy BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

De Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media,

Eric VAN ROMPUY

De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid,

Anne VAN ASBROECK
